

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto dvanajst (12) dinarjev. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Nečesa smo pogrešali doslej precej občutno pri izobraževalnem delu zunaj na deželi: dobrih ter primernih ljudskih iger. Kar se je doslej uprizarjalo, se je radi pomanjkanja drugih primernih iger že preigralo. Radi tega ni nič čudnega, če so te igre malodane čisto izgubile potreben vzgojni učinek. Da se temu nedostatku odpomore, so se izdajatelji »Našega doma« odločili, da izdajo letos posebno prilogo »Našemu domu«, ki bo vsebovala razne ljudske igre. Prva priloga izide najbrže že z aprilsko številko in bo vsebovala po dr. I. Dorniku dramatizirano petdejaniko, povzeto po znamenem pretresljivem romanu »Gruda umira«, ki je po svojem bistvu veličasten slavospev ljubezni do rodne grude. Naročniki »Našega doma« bodo prispevali za prilogo 15 Din, dočim bodo nenaročniki plačali 25 Din.

Urednikovo rešeto. Predvsem naj odgovorim Ignaciju od Sv. Antona v Slov. gor. in Francetu iz Braslovč. Ugankarski kotichek: Dosedanji urednik, neumorni Jürek Štrbunk, je odložil svoje ugankarske uredniške posle; sledil mu je Nacek Ugani-ga. V vsaki številki bo nekaj zabavnega; v smislu želje nekaterih prijateljev lista pa bomo skušali ustreči okusu čitateljev na ta način, da bomo tozadevno gradivo primerno razporedili, tako da bodo prišli ugankarji v vsaki drugi številki na svoj račun. Morali smo pa tudi upoštevati mnenje številnih čitateljev, ki so se jim Jürekove umetniže zdele pretežavne. V marčno številko pride nekaj ugankarskega in podobnega. Tudi šahovski kotichek bomo na željo nekaterih upeljali v vsaki drugi številki. Tako bomo skušali ustreči predlogom, ki smo jih prejeli ob zaključku prejšnjega in pričetku tekočega leta. Pač pa vam že vnaprej sporočim, da je Nacek Ugani-ga bolj tihe narave in da ne bo po Jürekovem zgledu ubiral poti pogostih kramljanj in modrovanj. Zato ne zamerite, če bo bolj skop v besedi. Prav prisrčno se zahvaljujem vsem številnim prijateljem pod lipo, katerih prispevki so prišli za februarsko številko prepozno; pa objavim prav vse v marčni številki. Odslej bo Naš dom radi tozadevne ureditve v tiskarni izhajal vsak mesec med 10./in 15. ter prosim vse cenjene sotrudnike, da mi pošljejo svoje prispevke najkasneje do 4. vsakega meseca.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

r. z. z n. z.

Ulica 10. oktobra

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

Dr. Cukala Fr.

Katoliška akcija in mladina.

Dr. Cukala, eden izmed voditeljev K. A. na Slovenskem.

Katoliške akcije med nami Slovenci (pa tudi drugod in drugače), razvija se polagoma.

Ali je Katoliška akcija novo društvo, nova organizacija, me vprašujete. Ne, ni! Ni ne nova organizacija, niti kaka že obstoječa organizacija! O nobeni bratovščini, o nobenem kat. društvu, ali zvezi kat. društev se ne more trditi: da je Kat. akcija. In če danes ustanovijo mladeniči z dovoljenjem svojega škofa Katoliško fantovsko zvezo ali mladenke Katoliško dekliško zvezo, ni niti ena niti druga Katoliška akcija. Katoliška akcija hoče vse več kot kaka stanovska organizacija,

Tuje sicer zveni Slovcu ime: Katoliška akcija; a to nič ne škoduje, če je le stvar dobra! Bolj domače bi se seveda slišalo: »Katoliško delovanje« ali Katoliško gibanje, kot »Katoliška akcija«; pa zaenkrat nas bolj zanima, kaj hoče Kat. akcija od naše mladine ali kako naj sodeluje mladina v Kat. akciji, kakor naziv tega gibanja. Očita se Kat. akciji, da se že dve leti uvaja v obe slovenski škofiji, pa je ni ne videti ne čutiti! Tudi to ima svoje razloge! Godi se Kat. akciji kot novorojenčku. Dokler je otrok še v povojih, vlada zanj veliko zanimanej; domači in sosedje radovedno sprašujejo, kako raste, kako se razvija... Kasneje, ko se že igra z odraslimi otročaji, se je zanimanje zanj uneslo. Povedati moramo, da je Katoliška akcija pri nas še v povojih! Človek lahko neguje in zaliva rastlinico kakor hoče, njena rast gre svoje naravne poti in se da izsiliti. Enako je tudi z izvajanjem

ima vse širši delokrog! Njeno polje je vsa škofija, je vsa župnija! Pritegniti hoče vse župljane, vse škofljane, organizirane in neorganizirane, v svoje območje in vsem kliče: »pridite še vi na delo v moj vinograd!« V svojem taboru hoče združiti vse vzgojne, prosvetne, karitativne in verske organizacije, da nastopajo vse pod njenim vodstvom v eni sami fronti. Ni namreč samo želja, je izrecno naročilo sv. Očeta Pija XI., da se naj Kat. akcija ustanovi v vseh škofijah ter uvede v vsako župnijo! »Vse se naj prenovi v Kristusu,« to je, po katoliških verskih načelih zasebno, družinsko in družabno ali socialno življenje!

Je torej Katoliška akcija isto kot verska akcija, kot verska obnova? Ne, tudi to ni! Katoličan živi namreč dvojno življenje: notranje in zunanje. Le svoje notranje ali svoje duhovno življenje zajema katoličan iz verske obnove. Sredstva za versko obnovo poznamo, so namreč: molitev, sv. maša, služba božja, zakramenti, pridiga, cerkvene družbe, bratovščine, duhovne vaje, ljudski misijoni. Verska akcija vzgaja torej pobožne katoličane; še več vzgaja: apostolske katoličane, ki ne obnavljajo samo sebe v Kristusu, ampak tudi druge. Verska obnova, verska akcija je neobhodno potreben predpogoj, je temelj Katoliške akcije, a Katoliška akcija ni!

Kat. akcija pa hoče preurediti v Kristusu naše zunanje življenje, ki je že močno laizirano, to je, prepojeno s poganskimi načeli, ki naj pripravijo mase do teža, da bi se razvijale vse javne zadeve brez ozira na Boga, na Kristusa.

Katoliška akcija pa kliče: Mi hočemo povsod Boga: po družinah, po šolah, v prosveti, v vzgoji, v vsem družabnem življenju! Povsod naj vladajo načela Kristusova, naj diha duh Kristusov! In sredstva, ki naj služijo temu vzvišenemu cilju? Poznate jih: To je katoliški tisk, katoliške organizacije, šole, sestanki, zborovanja, shodi itd. Sredstva so torej tukaj! Naloga Kat. akcije je pa, da mobilizira katoliške mase, da se teh sredstev tudi oprimejo ter z njimi »pokristjanijo« zasebno, družinsko, družabno in vse javno življenje!

Pa kdo naj izvrši to tako obširno nalogo Kat. akcije? Po odredbi sv. očeta so v to predvsem poklicani laiki ali verniki. Torej ne škofje in duhovniki. Pač tudi ti, a ne sami, ampak oprti na vernike in združeni z njimi! Vse vernike, ki imajo blago voljo in zmožnost, kliče sv. oče, naj se tesno oklenejo svojih škofov, svojih dušnih pastirjev, svojih duhovnikov, da pod njihovim vodstvom kot disciplinirana armada izvajajo geslo: »Mi hočemo povsod Boga!«

Slišali ste že o Škofijskem svetu, in o župnijskem svetu Kat. akcije, ki naj skušajo uvesti in uveljaviti Kat. akcijo po vsej škofiji in vsaki župniji!

Tudi Tebe, katoliški fant, tudi Vas, katoliška dekleta, vabi sv. oče na delo v vinograd Katoliške akcije! Ali se boste odzvali?!

Pa kaj naj storimo?

Predvsem: imejte nevpopgljivo zaupanje v svojega škofa in svoje dušne pastirje; potem pa prenovite svoje notranje življenje v Kristusu! Ni boljšega sredstva za versko obnovo kot so stanovske duhovne vaje za fante in za dekleta! Nedavno so jih doživeli izbrani mladeniči iz peterih dekanij v mariborski bogoslovnici in so polni priznanja o njih! Po oprav-

ljenih duhovnih vajah pa se mora začeti življenje iz vere in po veri! Kdor hoče biti apostol, mora biti sam vzgleden v krščanski ljubezni, v sveti čistosti, v zmernosti, v molitvi, v slušanju pridig in svete maše in v pogostem sv. obhajilu! Pa še nekaj: apostol mora poznati in razumeti kršč. verske resnice. Na vsako vprašanje Katoliškega katekizma mora poznati odgovor; poznati mora predpise za sklepanje kršč. zakonov, poznati temeljne nauke krščanskega družabnega reda, ali krščanskega socializma. Nevednost le škoduje Katoliški akciji!

In naše organizacije? Da, držite se svojega škofa in svojega župnika, ki so poklicani voditelji Katoliške akcije! Kaj koristijo še tako lepe krščanske organizacije, če ne delujejo. Ali če ne utrjujejo ne zasebnega ne javnega življenja iz vere in po veri, če ne poznajo skupnih ciljev, pa hodijo druge poleg druge kot ločeni bratje? Toda organizacij, ki vam jih priporočajo vaš škof, vaši župniki in dušni pastirji, teh se okleinite z vsem srcem, ljubite jih, udeležujte se v njih, tudi z žrtvami, če je treba! — Fantje, dekleta, ali veste sedaj koliko terja od vas Katoliška akcija? Odločite se! Na delo!

Razdejane duše.

(Pretresljiva zgodba iz naših krajev; za N. D. napisal fant od Soče.)

Sreča.

Na vseh frontah je bil Janko ter okusil gorje, ki se je bilo zgrnilo nad človeštvo. Vojskoval in boril se je, dokler ga niso na štirinajstih mestih ranjenega poslali domov, da okreva. Z vso očetovsko ljubeznijo ga je bil sprejel gospod Marko ter skrbel za njegovo okrevanje. V Jankovem življenju je bil nastal prelom. Gospod Marko si je bil namreč po smrti Jankove matere poiskal drugo gospodinjo spodaj v Dobravi; Marica je bila čedno, pošteno in skromno dekle, ki je že v rani mladosti ostalo brez staršev. Oče se je bil smrtno ponesrečil, ko je kot zidar bil zaposlen pri gradnji novega poslopja v mestu, mati pa je leto dni pozneje podlegla smrtonosnim klicam jetike. Tedaj je nad sedemletno Marico prevzel varuštvo domači župnik; služila je za hrano pri raznih dobavskih posestnikih ter se do svojega dvajsetega leta razvilo v prijetno dekle, ki je s svojo resnobnostjo, skromnostjo ter plemenitostjo bila vzor vsem vaškim dekletom. Na priporočilo domačega gospoda župnika — župljani so ga nazivali gospod Janez — je gospod Marko po smrti blagopokojne Jankove matere vzel Marico k sebi kot gospodinjo. Z naravnost materinsko postrežljivostjo in ljubeznijo je stregla težko ranjenemu Janku ob njegovem povratku domov. Bilo je tiste dni, ko se je v evropskem vzdušju odvalilo nekaj svinčeno težkega in so z bojnih poljan hrumele vojaške množice; Janko je bil tedaj skoraj docela okreval. Kakor prenovljenega se je čutil: na dnu njegove zavesti je bilo zatlelo nekaj kakor plamenček, ki je vsebolj razplamteval ter ogreval notranjo vedrino in mladostnost. V tistih dneh, ko ni bilo k njemu nikogar razen gospoda Marka in Marice, ga je bila prevzela neka čudna sentimentalnost, iz katere so vzniknile vse tesnejše vezi med Marico in Jankom. Gospod Marko je bil dovolj preizkušen poznavalec mladih duš, da bi ne bil v ozadju vsega tega mogel razbrati tistega, čemur pravimo v navadnem življenju ljubezen. In se je

odločil k plemenitemu dejanju; ne samo, da je bil pripravljen dati Janku pristanek za vse njegove odločitve. Zasnoval je načrt, ob katerem je prišla na dan vsa njegova plemenita narava, požlahtnjena z vrlinami človekoljubja ter dobrohotne ljubezni. Ko je tedaj stopil Janko, potem ko je bil čisto okreval, pred gospoda Marka ter mu razodel svoj sklep, da poroči Marico, je pozval tudi Marico v sobo ter spregovoril: »Srečna bodita in blagoslovljeno bodi vajino življenje; v spominski dar Vama na poročni dan poklonim svoj dvor z vsemi posestvi vred. Kaj bi meni vse to na stara leta, če so mladi ljudje v hiši. Sebi pridržim samo čebelnjak in pa prvo nadstropje. Ostalo je vse vajino.« Solze so orosile starčkove oči, solze ganotja in radosti so zablestele v Maričinih in Jankovih očeh.

V predpustnem času je bilo, ko so se gospod Marko ter Janko in Marica podali v mesto k notarju, ki je sestavil ter zapečatil darilno pogodbo. Ko so se vračali na koleslju domov sta se v temni noči ob nenadnem pojavu neke svetiljke ob robu nekega ovinka splašila konja; koleselj se je prevrnil ter izpod njega so privlekli na celem telesu občutno ranjenega gospoda Marka. Mesec dni je ležal v bolnišnici v mestu; njegova žilava narava je nadvladala in gospod Marko se je vrnil v domačo oskrbo. Kmalu se je bilo razvedelo po Dobravi, Osojah in Selcih ter daleč naokoli o njegovi darilni pogodbi; različnega mnenja so bili ljudje, ki so si ga tiho v krčmah ter pred cerkvijo prišepetavali. Vsi so pa soglašali s tem, da je nesreča na potu domov od potrditve pogodbe mogla biti samo slabo znamenje.

Živahne so bile priprave na Visolah za veselo svatbo; vse polno rok je bilo pridno na delu. Gospod Marko je s spodbudno besedo vsepovsod sodeloval. Svatov kakor nikdar preje je spremljalo Marico in Janka k poročni slovesnosti; toliko ljudstva se še ni bilo tako kmalu nabralo v župni cerkvi h kakšni poroki. Bil je to velik praznik za domačo ter vse sosednje župnije. Pri slavnostnem obedu je gospod Marko z ganljivo ter toplo besedo izročil spricho domačega gospoda župnika in vseh svatov novoporočencema darilno pogodbo. Tistega dne sta Janko in Marica postala gospodarja na Visolah, gospod Marko pa se je zadovoljil s svojim koticom in pa s čebelnjakom.

Sreča in zadovoljstvo sta se naselila na Visolah; duh ljubezni je preveval vse stanovalce. Globoko spoštovanje sta novoporočenca izkazovala gospodu Marku, ki ju je obdaroval s tolikim poročnim darom.

Strahote pustinje.

V borbi z leopardi.

H. Brick, znan lovec zverin pripoveduje: Od neke angleške družbe sem dobil naročilo, da grem lovit leoparda v Afriko. Takoj sem se vkrcal. Svoje nosače sem že preje tkajaj naročil. Ni trajalo dolgo in že smo bili ob bregovih reke Limpopo v bečuanski deželi. Prvikrat sem v Afriki hotel narediti poizkus, da se poslužim lovske metode kakor jo poznajo v Indiji. Splošno znan in veljaven je sicer sledeč način: najprej se poiščejo napajališča leopardov ter se ugotovi čas, ko gredo leopardi gasit svojo žejo. Čim se to zgodi, dobi vsak izmed ljudi svojo nalogo. Najhrabrejši dobijo puške ter jih obdržiš pri sebi. Nemalokrat se je namreč že zgodilo,

da je po nesrečnem naključju šla zverina mimo izkopane jame, navalila na lovca, ki pa je svoj prvi strel zgrešil; ko pa se je obrnil do nosača za drugo puško, je leta zbežal. Zatorej je potrebno, da so v bližini hrabri ljudje. Potem torej se izkoplje jama. Te jame so navadno na vsaki od štirih strani po dva metra široke ter po šest metrov globoke. Ko so tako izkopane, se zgoraj pokrijejo z vejami in listjem, da ni odprtina vidna. Na to zgoraj pride potem vaba: živa ovca, koza ali pa mlado govedo. Tedaj je potrebno samo še nekaj: potrpeti in prežati. Prva zapoved je največji mir in tišina; neverjetno je namreč, kako dober sluh imajo te zveri in kako nezaupne so. Če se torej leopard zares s previdnostjo približa nastavljeni živali, potem se požene nanjo z enim samim skokom. Pri tem se zruši vejevje ter listje na dno jame in jagne ter leopard zgrmita v jamo. Tedaj se šele približajo lovci jami. Strašno rohneč in besneč se poganja leopard kvišku, da se osvobodi iz jame ter dela neverjetne skoke kvišku, da se maščuje nad tistimi, ki so ga ukanili. Toda jama je vendarle pregloboka in leopard ostane v globini jame. Nato pa se mečejo nanj mreže, v katere se vsebolj omotava, dokler ni tako zmotan in omrežen, da si ne more nič več pomagati. Dolgi železni drogovi, opremljeni s primernimi kavli na koncu, se spuščajo nato v globino jame in kmalu se nahaja leopard v močni železni kletki, iz katere mu ni izhoda in ki je že vnaprej v bližini pripravljena. Nato oprostijo skozi železje kletke leoparda s posebnimi drogovi mreže.

Jaz pa sem pričel loviti leoparda na poseben način. Moja lovska metoda, ki sem jo hotel preizkusiti v Afriki, je indijskega izvora. Tudi pri tej se izkoplje jama. Razlika je samo v tem, da se vaba ne položi na listje, ki pokriva jamo, ampak se levo in desno od jame postavita dva 1.80 m visoka kola, na katera pride težak prečni tram, na katerega se pritrdi lutka, in sicer natančno preko sredine nad jamo. Lutka se pritrdi z vrvjo, ki je naspol prerezana. Potom tanke vrvi pa se lutka spravlja v stalno gibanje. Lovec podi torej s pomočjo domačinov leoparda proti lutki. Čim zapazi leopard to nihajočo ter stalno se premikajočo prikazen, tedaj se s silovitim naletom požene proti lutki ter se zagriže vanjo. Radi tega močnega pretresljava se vrv, na kateri je bil lutka pritrjena, utrže in leopard zgrmi z lutko vred v jamo.

Nekoč smo bili tej zveri ravno pripravili takšno zasedo, ko smo v bližini legli k počitku. Lutke še nismo bili pritrdili na prečni tram. Nek domačin je bil ravno zaposlen pri uravnavanju vrvi za pritrditev lutke. Ko je končal, se je vzel na prečni tram ter ob splošnem krohotu posnemal nihajočo lutko, ko nam je na mah zastala kri v žilah. Od strani se je bil nenadoma pojavil izredno velik leopard ter se z velikanskim skokom pogнал proti črncu.

(Nadaljevanje.)

Božič v sovjetski Rusiji.

Še nam v duhu zvenijo zvoki božičnih zvonov, ki so nam oznanjali največji dogodek v povestnici človeštva: prihod in rojstvo sinu Božjega. Radosten je bil ta praznik za nas krščansko kmetско mladino. Toda v Rusiji, zemlji ruskega kmeta mužika? Tam so bili zabranili obhajanje božičnih praznikov kot praznoverje. Praznovanje prihoda sinu Božjega ter

Izveličarja se tam kaznuje z okovi, denarnimi kaznimi ter gospodarskim uničenjem. Bilo je že leta 1929, ko so učitelji morali sporočiti šolski deci, da ne sme pričakovati Izveličarjevega prihoda, ker Dete, ki mu pravijo Jezus Kristus, ne bo prišlo več na zemljo. Ruski brezbožniki so mesto lepega običaja božičnega sprevoda ob praznikih navalili v svetišča in molilnice ter pogнали iz cerkve pobožne vernike z bičem. Leta 1930 pa sploh ni bilo nobenega javnega praznovanja. Niti katoličani, ki jih je v Rusiji okoli osem do devet milijonov, niso smeli praznovati Božiča. Nikdo ni smel božičnih drevesc niti prodajati in niti pripraviti ali okrasiti. In se je zgodilo, česar še ni bilo v človeški povestnici, da se celo po stanovanjih ni smel slaviti Božič. Boljševiška policija je dobila nalog, da prav posebno strogo v dneh božičnih praznikov nadzira vsak korak državljanov, da bi se ja ne moglo pripetiti nekaj, kar bi utegnilo predstavljati prestopok zoper izdane edinstvene prepovedi. Prišlo je od nekod povelje, da morajo ljudje mesto v molilnice na zborovanja brezbožnikov, kjer se je z bogokletstvom govorilo proti Bogu in veri. Na nekaterih zborovanjih so razbili kipe svetnikov ter zažgali svete slike iz platna in papirja. Zvonovi so umolknili, hiše božje so ostale zaprte... Evropa tudi molči; ko bo hotela spregovoriti bo najbrže prepozno...

Za hrepenenjem po materi.

Drama iz svetovne vojne. Po pripovedovanju Lad. Sokliča, vojnega kurata, spisal Frant. Šupka. Poslovenil Jan. Oblak.

S o k l i č : Ljuba gospa Landičeva, ne delajte si skrbi! Gospod župan se je samo šalil. Razen tega sem pravkar južinal.

L a n d i č e v a : Ne, ne, prečastiti, tega veselja mi ne smete vzeti, da vas ne bi pogostila. Pojdive Ančka, hitro! Oprostite, gospod, da vas pustim tu z gospodom županom za hip sama, takoj pridem.

(Landičeva in Ančka odideta pri stranskih vratih.)

Ž u p a n (prisluskuje za odhajajočima): Hvala Bogu, da ste, častiti gospod, pravočasno opazili moje znamenje in je razumeli.

S o k l i č : Pravzaprav nisem razumel. Ravnal sem nekako podzavestno, dasi je tu nekaj, kar mi je velika uganika. Dovolite, gospod župan, vi kot občinski predstojnik mi bote mogli razjasniti to uganiko. Ali ni prišel nek dopis od vojaških uradov na naslov gospe Landičeve? Kako naznanilo občinskemu uradu, zadevajoče vojaka Janka Landiča? Vi molčite, vi veste?

Ž u p a n : Da, vem! Toda zagrešil sem nekaj nezakonitega, nekaj, kar je kaznjivo. Ako bi to prišlo v javnost, bi me od županovanja odstavili in vrhu tega bi bil še sodnijsko zasledovan. A vam hočem razkriti to tajnost, vam, ki vas je sam Bog nam poslal. Čujte torej! Pred približno enim letom je prišel na naš občinski urad iz Rychwalda v Galiciji dopis vojnega divizijskega sodišča, ki je vseboval smrtno obsodbo Janka Landiča, vojaka 87. pešpolka, radi dezerterstva in obstrelbe samega sebe. Občinskemu uradu je bilo naloženo, da se vsebina te razsodbe nemudoma sporoči materi omenjenega vojaka. Morem vas zagotoviti, častiti gospod, da izprva sam nisem verjel svojim lastnim očem. Hodil sem kot blazen okoli; tako je vplival na mene oni dopis. Ne le kot župan, tudi kot sosed in kot dober

prijatelj pokojnega Landiča, dobro poznam vso to družino. Videl sem vsak dan, s kako ljubeznijo je Janko visel na materi in kako silno je ta žena in mati ljubila svojega sina. Bil sem priča bridkosti in trpljenja te uboge žene. Ko je umrl njen mož, je s težkim trudom in z muko vzdrževala gospodarstvo za svojega Janka. Kolikokrat sem jo slišal tožiti in vzdihovati. Tolažil sem jo večkrat in jo osrčeval, kolikor in kakor sem pač mogel in znal. Ko so ji vzeli Janka na vojsko, tedaj sem šele videl in spoznal vse mučeniško trpljenje te uboge žene. Te grozne vesti, da so ji Janka ustrelili, tega ji, dragi gospod, nisem mogel in ji ne morem povedati; to presega moje moči. Vsak dan si očitam, da ne delam prav, da zane-marjam svojo dolžnost, a oprostite, te naloge izvršiti ne morem.

Soklič: Gospod župan, to, kar ste vi storili, to ni greh. Ta čin le priča o vaši plemenitosti, ki vam bode vedno v čast. In če bi vas tudi tukajšnje zemeljsko sodišče obsodilo, vas lahko tolaži zavest, da plemenito dejanje prejme svoje pravo plačilo tam onstran pred sodnim stolom Najvišjega sodnika, ki piše svoje zakone z ognjenimi črkami v plemenito srce človekovo. Ne, ničesar niste zagrešili; vršili ste samo to, kar vam je velevala ljubezen do bližnjega.

Župan: Hvala vam prisrčna, častiti gospod, za tolažbo, ki mi jo nudite. Zdaj čutim, kakor da mi je odvzeto breme, ki je težko težilo mojo vest.

Soklič: Ne zahvaljajte, gospod župan! Jaz sem vesel, da mi je dano spoznati plemenitega in blagočutečega človeka, ki stavi sodbo svoje vesti nad naklonjenost svoje neposredne okolice. Ta lastnost je v dobi te grozne vojske tem dragocenejša, čim redkejša je. A tudi v tem vidimo božjo modrost, da čas trpljenja v zločinski vojski vnema in vžiga blaga čuvstva dobrih in plemenitih src.

Župan: A tudi vi, prečastiti, ste nam najlepši vzor človeške plemenitosti. Vaš slučaj je obravnavalo dnevno časopisje. In že takrat, ko vas še sploh poznali nismo, smo vas že občudovali in moj čin je izviral iz občudovanja vašega samozatajevanja.

Soklič: Še imate oni dopis, gospod župan?

Župan: Da, prečastiti. Nosim ga vedno pri sebi. Tu je. (Poda dopis Sokliču.)

Soklič: Glasom razsodbe vojnega sodišča v Rychwaldu v Galiciji z dne 15. maja 1915, je vojak Johann Landič iz Svetine pri Celju radi dezerterstva in obstrelbe samega sebe obsojen na smrt z ustreljenjem. General von Masseffy. — Verujte, gospod župan, ko sem slišal to razsodbo in videl pred seboj Janka, kako je razgalil svoja prsa in jih nastvil cevem pušk, tedaj sem čakal, da se zgodi čudež, da poseže vmes sam Bog in reši nesrečnega, nedolžnega mladeniča.

Četrty prizor.

Landičeva (počasi vstopa, držeč taso s steklenico in dvema kozarcema ter strme posluša Sokličevo pripovedovanje).

Soklič: V duhu sem videl postarano obličje uboge žene, ki hrepenče pričakuje vsake vesti od svojega edinca Janka, ki je stal tu pred menoj, čakajoč smrti. Zrl sem v duhu mater, ki ne ve, da v tem hipu zagrmi salva in da se njen otrok, njen sin — Janko, zgrudi mrtev na tla.

L a n d i č e v a : Jezus Kristus! (Spusti vse in se zgrudi v naročje pri-
bitevskega župana.)

Ž u p a n : Gospa Landičeva, gospa Landičeva! Umirite se!

S o k l i č : Za božjo voljo, kaj sem storil, jaz nesrečnež?!

Ž u p a n (pelje Landičevo s pomočjo Sokliča v naslonjač ali na sofo):
Prosim, prečastiti, varujte tu za trenutek gospo, da pokličem Ančko. Dam
hitro zapreči, ker moramo po zdravnika. (Odide.)

S o k l i č (sam, z zamolklim ali pridušenim glasom govori Landičevi,
počivajoči v naslonjaču): Uboga žena, nesrečna mati! O, usmiljeni Bog,
zakaj jo tako težko preizkušaš? O, usmili se, Gospod, in odvrni od nje
grozote tega življenja! Daj ji moč, da bo — zaupajoč v tvojo vsemogoč-
nost — potrpežljivo prenašala vse to trpljenje! Okrepi me, o Gospod, da
jo morem potolažiti in utešiti v tem težkem trenutku! Gospod, ne zapusti
svojea služabnika...

L a n d i č e v a (se pri poslednjih besedah prebudi iz omedlevice, s
slabotnim glasom govori): Kje pa sem? Kaj se godi? O, moj Bog, moja
glava! (Se prijemlje za glavo.)

S o k l i č : Pomirite se, gospa Landičeva. Mala omedlevica, omotica,
kmalu bo zopet dobro.

L a n d i č e v a (uprepaščena zre odrevenelo pred se): Kdo ste? Kaj
hočete tu? (Gleda Sokliča in govori zase): A, duhovnik? (Polagoma pri-
haja k zavesti.)

S o k l i č : Ali me ne poznate, gospa Landičeva? Tukajšnji župnik
Soklič sem vendar!

L a n d i č e v a (vstane hitro): O Bog! Ne, ne, to ni mogoče, pre-
častiti! (Se obrne k Sokliču): Za Boga, povejte mi, kaj je z Jankom?!

S o k l i č : Pomirite se, gospa Landičeva, pomirite se! Sicer še resno
zbolite.

L a n d i č e v a : Ne, ne, prosim vas, častiti gospod, povejte mi res-
nico. Janko je mrtev, Govorite, prosim vas!

S o k l i č : Da, gospa, povedal vam bom resnico, a samo pod tem
pogojem, da se umirate. Drugače bi ne mogel spraviti iz sebe niti besede.

L a n d i č e v a (trepetajoče): Sem že mirna, prečastiti, prosim vas,
ne mučite me več. Kje je moj otrok?

S o k l i č : Če mi obljubite, da hočete popolnoma mirno in vdano v
voljo božjo poslušati moje poročilo, potem vam, ljuba gospa, povem vse.

L a n d i č e v a : Sem že pomirjena.

S o k l i č : Vi sami veste, spoštovana gospa Landičeva, da se člo-
vekov značaj le malo spremeni v življenju. Tudi Jankov značaj, tudi nje-
gova dobrosrčna, nežno čuteča narava se ni spremenila. Ko se je ločil od
vas ter nastopil težko vojno službo avstrijskega vojaka in je živel živ-
ljenje polno muk in trpljenja tam na bojišču, daleč proč od svojih milih
dragih, se ga je polastilo hrepenenje po domu (tišje) — — — po vas
— — — spoštovana gospa Landičeva.

L a n d i č e v a : Moj Janko, moj ljubi Janko!

S o k l i č : In ni se mogel premagati, zbežal je s fronte ter nastopil
pot k vam, k materi. A svojega cilja ni dosegel. Njegov beg so pred-
časno opazili. Janka je ujela vojaška patrolja in ga kot vojnega begunca
izročila divizijskemu sodišču. (Obmolkne.)

Landičeva: Kaj se je z njim zgodilo? Za Boga, govorite, gospod!

Soklič: Gospa Landič! Vojska je in v vojski se vsak prestopek kruto kaznuje. Za najmanjši prestopok se uničuje človeško življenje. Na fronti človeško življenje nima cene. Prizadeval sem si na vse mogoče načine, da bi mogel Janku pomagati. A krvizeljna soldateska je, izgovarjajoč se z nujnostjo reda, discipline in opomina za druge, izrekla grozovito obsodbo, ki nasprotuje slehernemu pravnemu in človeškemu čutu. In ta tudi Janku ni prizanesla. Janko — — —

Landičeva (ki je željno poslušala Sokliča, krikne): Janko je mrtev? (Zgrabi Sokliča za roko): Rotim vas, častiti gospod, govorite resnico!

Soklič: Da, (počasi) bil je — ustreljen. (Zadrži podajočo Landičevo.) Za milega Boga, gospa Landič, umirite se!

Landičeva Prosim vas, povejte mi, ali ste bili pri njem, ko je sklenil življenje? (Dalje in konec prihodnjic.)

DEKLIŠKE GREDICE

Eno uro v gospodinjski šoli.

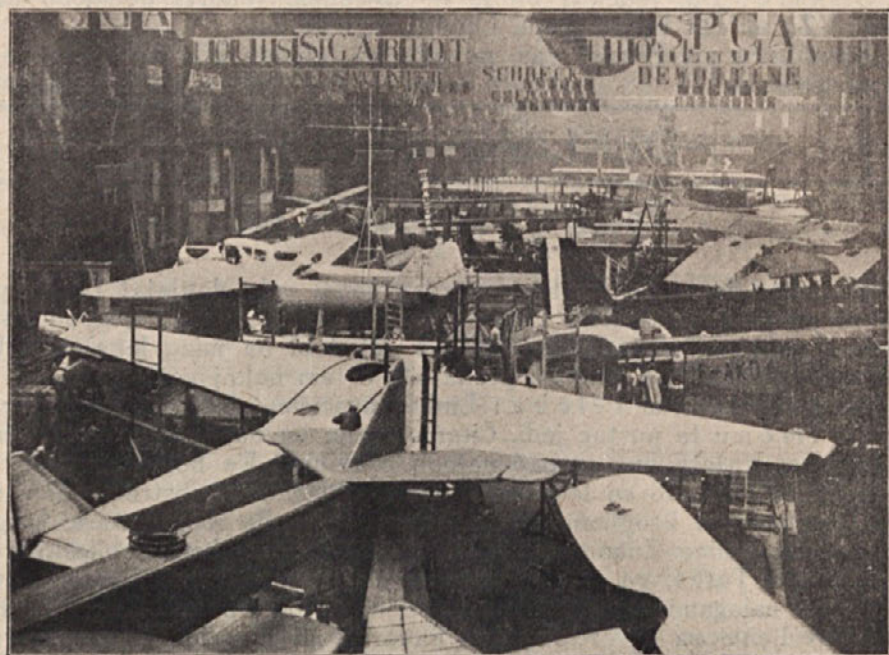
Napisala M. Štupca.

Predsednica: Pristrčno pozdravljena, vrla dekleta! Danes pridejo na vrsto gospodinjske zadeve. Pustni čas je. Vsaka gospodinja je posebno ponosna, ako zna postaviti v tej dobi na mizo lepe in dobre pustne krapčiče. Zato nam bo predavala o tem nekaj več:

Organistova Tilčka: Ljube tovarišice! Najprvo vam povem nekaj o imenu te pustne jedi. Čitamo razna imena: krape, krofi, krapčiči, fajuke. Katero ime je pač najbolj pravilno? To bomo spoznale ob zgodovini te jedi. Ko so leta 1683. Turki oblegali in obstreljevali z debelimi topovskimi krogliami mesto Dunaj, je padla marsikatera kroglja tudi v mestne ulice. Znano nam je, da je poljski kralj Ivan Sobijeski srečno premagal Turke, pa s tako naglico, da so mnogi turški šotori ostali z bogatimi zalogami raznih stvari, zlasti kave, ob Donavi. Nek Poljak je dobil dovoljenje za otvoritev prve kavarne na Dunaju. To je bilo zanimanja za turško kavo po vsem svetu; lahko si mislimo, kako so si Dunajčani privoščili po tednih groze in lakote to izrednost ter šli pit novo pijačo: kavo. V bližini kavarne je bila pekarna. Pek si tudi omislil novovrstno pecivo: »turški polumesec«, to so kipfelčki ali rogeci; speče jih ter seve v velikem številu proda v novi kavarni. Pa tudi ženske so iznajdljive. V soseščini kavarne je stanovala gospa Krapf, dobra gostilničarka. Omislil si tudi njena glavica nekaj novega v spomin zmage nad Turki. Kvašeno testo izreže s kozarcem in ga sprazi na čisti masti ter ponudi svojim gostom pa tudi proda v prvo kavarno pod imenom »turške kroglje«. Gostje so bili polni pohvale za izumiteljico gospo Krapf ter pražene kroglje imenovali »K r a p f e n«. — Iz tega nam je jasno, da se jed najbolj pravilno imenuje »krapci ali krapčiči«; krofi pa je ime, ki nas neprijetno spominja neke otekline na vratovih in nima nobene zgodovinske upravičenosti. Ostali bomo torej dosledno pri imenu »krapčiči«. L e-

p i krapčiči morajo imeti okroglo obliko, zgoraj in spodaj malo jamico ob sredini pa bel obroček ali pas krož in krož. D o b r i krapčiči morajo biti rahli, ne smejo biti rjavo praženi, ampak rdečkasto-žemljaste barve, ne smejo biti znotraj mastni ali celo »špehasti«. Zato vam zdaj natančno povem, kako jih p r a v i l n o pripraviš. 1. Delaj krapčiče v gorki sobi ali gorki kuhinji. Pogrnj sита, rešeta, deščice s snažnimi ruticami in vse postavi na toplo peč; tudi skledo, kuhalnicó in moko segrej poprej. Med delom naj ti nihče ne odpira vrat ali oken, da se testo ne prehladi. 2. Vzami na 1 kg fine moke 10 dkž sladkorja v kockah, ki ga deloma obdrgneš ob pomarančo, potem pa v gorkem mleku raztopiš; tudi pol žlice soli raztopi v mleku. Mleka vzameš tri četrt litra, vanj vtepeš in dobro

Ob mednarodni razstavi letal v Parizu.

žvrklaš tri rumenjake. Kvasa vzami 2 dk, raztopiš ga v mleku ter prideniš malce sladkorja. 3. Pazi, da ne bo mleko prehladno, pa tudi ne prevroče (prekuhano pa mora biti). V testo vliješ počasi v krogu dve žlici ruma (s tem zabraniš, da niso krapčiči mastni). 4. Ko si testo stepla ali tolkla pol ure, ga koj položiš na toplo in z moko potreseno desko, razvaljaš na prst debelo, izrežeš z obročki ali z okroglim kozarcem ter položiš na sита in deščice, pokriješ rahlo in pustiš dobro vzhajati. Dobre gospodinje imajo tudi vkuhano marelično marmelado ali jabolčni želé; tega dado v velikosti ene jagode v sredo izrezaneга krapčiča, ga pokrijejo narobe z drugim ter drugič izrežejo; potem položiš krapčič na topli

kraj, da lepo vzhaja ali kipne. 5. V snažni kozici pristavi k ognju snažno mast, prideneš za kavino žlico kuhanega masla in ko je tako vroče, da drobtinica zacvrči ako jo vržeš v mast, tedaj primi krapčič s palcem in sredincem prav v sredi, ga malce s tema prstoma stisneš in narobe podurneš v vrečo mast. S preluknjeno žlico obrneš krapčiče, ko so na eni strani lepo sprazeni in paziš, da ti ne bo mast prevroča ali pa da se ne ohladi. 6. Imej pripravljeno snažno pločevinasto posodo, ki je znotraj obložena z belim papirjem. Semkaj položi sprazene krapčiče, da papir spiije odvišno mast. Med tem ko praiš drugo vrsto krapčičev, lahko prve potreseš s sladkornim prahom in jih polagaš na velik krožnik. Košček vanilije s sladkorjem v možnarju stolčeno, daje krapčičem najfinejši duh in okus.

Ali imaš malo sitece za sladkor? Ali je pač možnarček tvoj snažen, da ne bi imel sladkor okusa po popru ali česnu? S tem bi bilo vse pokvarjeno.

P r e d s e d n i c a : Ljuba dekleta! Prepišite si doma, kar ste si za-beležile med predavanjem, potem pa poizkusite in napravite take krapčiče. Pripomniti moram, da delajo krapčiče na različne načine. Način, kakor nas je učila danes Tilčka je poceni, a zanesljivo dobre in zdrave krapčiče napraviš po tem navodilu. Že marsikdo si je s krapčiči pokvaril želodec. Pomnite: Vroče krapčiče jesti je nevarno; lahko dobiš krč v želodcu, ker je ta jed pripravljena iz kvašenega testa. Mrzle krapčiče (n. pr. drugi, tretji dan), postavi 10 minut v toplo peč ali pečko, predno jih neseš na mizo.

Iz moje poštne torbice.

Urejuje predsednica osrednjega vodstva Dekliških zvez M. Štupca.

Šmartno pri Šaleku: Fantje in dekleta iz našega kraja pošiljamo mnogo najlepših novoletnih pozdravov vsem tovarišem in tovarišicam krog Našega Doma.

Minka iz Artič: Tvoja novoletna obljuba me je zelo veselila. Pišeš: »V novem letu hočem bolj prijeti za delo. Pridobiti hočem kolikor mogoče novih naročnikov.« Tako je prav! Bog te živi, pridna Minka!

Katica iz Sevnice: Tvoje pisemce naj pride v Naš Dom, da se druge uče, kako se je treba boriti zoper nesrečno bolezen sedanjega časa, ki se imenuje: samoumor. — »Dovolite mi, draga predsednica, da Vam zapišem sličico iz svojega mladostnega življenja. Kadar bira-biram Naš Dom, je to vedno bolj tolažilno za me. Najprej prečitam »Dekliške gredice«; koliko veselja imam z njimi! Pa ne le te, tudi vse drugo mi je všeč. Zato bi rada tudi jaz enkrat spregovorila na »Dekliških gredicah«, ako dovolite! Želim vsem srečno novo

leto, srečnejše od lanskega. Naj Vam kratko popišem, kaj sem prebila v preteklem. (Vsega bi sploh nikoli ne mogla popisati.) Dve osebi sta se bili zarotili zoper mene. Najprej sta mi poslali svarilno pismo ter me črno sumničili zaradi nekega fanta. Cela stran je bila načekana, kako se naj obnaša dek-le do fanta; prav žaljivo je bilo vse. Podpisa seveda ni bilo. H koncu so sumničile mene, da sem jima poslala jaz žaljivo pismo zavoljo fanta. Zbolelo me je tako, da bi si najraje vzela življenje; pa sem se spomnila križanega Jezusa, in zdaj hvalim Boga, da me Jezus in Marija tisto nesrečno uro nista zapustila in mi stala ob strani pri teh groz-nih mislih. Že v otroških letih sem zelo rada častila Marijo; zdaj, ko me je obvarovala grozne smrti, jo bom še tisoč-in tisočkrat bolj ljubila. V zahvalo sem romala 3. avgusta na Brezje k Mariji Pomagaj. Tam sem potožila svoje težave in prosila odpuščanja; bilo mi je, kakor da se je kamen odvalil od krca. Dne 10. avgusta sem hitela na novo sv. mašo, 14. avgusta pa na Evharistični kongres v Zagreb; tam imam blago teto, ki mi je dala pet dni stanovanje ter hrano. Tako sem se brez drugih skrbi

vsava navdušena udeleževala krasnih prirediteljev velikega kongresa. Kakor preprojana, vsa srečna in vesela sem se vrnila na dom. Ker imam čisto vest, sem vsa radostna; kar zavriskala bi veselja, da sem še »ledig in fraj«. Tembolj se rada zabavam s tovaršicami na odru, ko prirejamo lepe igrice. Tisoč pozdravov Vam pošilja zopet srečna Vaša Katica. Tako je prav, pridna Katica! Pri Mariji in pred Evhar. Jezusom najdemo vedno tolažbo in pomoč. Kako lepo si nam vse popisala! Le veseli se s pridnimi tovaršicami! Vam pa naj ostane vodilo: Surova pisma, zlasti taka brez poštenega podpisa, takoj v peč. Najbolje je niti ne prečitaj pismo, ki nima podpisa. Pošten človek se upa vselej postaviti polno in nepotvarjeno ime pod pismo, rajši ga ne piši, ako bi se potem ne upal podpisati. Oj, koliko bridkih ur so že pripravila taka pisma!

Voditelj A.: Z globoko žalostjo sem čitala Vaše vrstice: »Dekleta, prej navajena organizacije in discipline, jo zdaj pogrešajo. Prej navajena hoditi zvečer v Društveni dom, hodijo zdaj v gostilno. Ah, kako žalostno je to!« Moje mnenje je bilo vedno, da vsaka organizacija, ki vabi dekleta ob večerih redno od doma, ni zdrava organizacija. Staro pravilo, da morajo ob mraku mlada dekleta pod domači krov, je bilo zlata vredno. Ali niso to najmilejše, najslajše ure, ko se ob zimskih večerih zbirajo hčere okrog matere v domači hiši? Ali res ni nobenega dela več doma v večernih urah? Le poslušajte, dekleta, kako lepo mi je k Novemu letu pisala:

Trezika iz Haloz: »Dela imamo dovolj, kolovrati gladko tečejo; ob njih se vzbujajo veseli spomini. Lepo skupno družinsko življenje je zavladalo ob gorki peči; tako preživimo dolgi zimski čas. Tudi gospodinjski tečaj bomo imele; začne se 15. januarja. Začetkom so se dekleta pripravljala tako počasno, da so naš duhovni voditelj djali: »Če bi privedili plesni tečaj, bi ne manjkalo ne denarja in ne časa, deklet bi se gotovo prijavilo nadštevilo...« No, zdaj nas je že 16 in upam, da se nobena ne izneveri. Saj je našim dekletom potrebno več izobrazbe, prave, krščanske izobrazbe. Tok modernega časa je potegnil, žal, tudi mnogo naših deklet v svoj vrtilinec; z modo in luksuzom je ženstvo zasužnil tako, da je ogrožena ženska dostojnost ne le v mestih, ampak tudi na kmetih. Preveč, preveč popuščamo ter se udajamo novotarijam sedajnega poganstva. V gospodarstvu povsod takšna

kriza, a ženstvo dirja zaslepljeno za napačnimi cilji. Ni čuda, ako v družinah ni več tiste prave sreče, ki jo daje le dobra, krščanska žena in mati. Tako opažamo, kako resnično preroške so besede Slomškove: »Prava vera ugašuje in pobožnost v kot se skrila, sramežljivost je zaspala, čednost pa za kruhom gre.« — Dekleta, kam plovemo? Ali smo res brez krmila? Naj nam bo v novem letu vodilo zlati izrek našega Gospoda: »Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi.« Blagor pa nam, ako se oklepamo uprav sedaj v tem času materializma, ko vse pleše krog »zlatega teleta«, tega Gospodovega načela. Tedaj bomo gotovo take: lepe, bogate, modre, kakor nas želi imeti naša predsednica. (Glej decembersko številka N. D.) Še to sem hotela pripomniti, s kolikim zanimanjem čitam članke o gospodinjstvu v Slovenskem Gospodarju. Želeti bi bilo, naj bi jih čitale vse naše mlade gospodinje in gospodinjice. Radovedna sem že, kaj nam bo povedal Naš Dom iz gospodinjstva.

To so dekleta, da jih ne moremo dovolj pohvaliti. Kje še lahko pišejo: »Naš Dom imamo vse.« To bi bilo pač potrebno povsod. Kjer pa ni mogoče, pa bi vsaj prišlo poročilo: »Dekliške gredice« čitamo vse. Ker ne morem do Vas, ljuba dekleta, do vseh, kakor bi bilo najboljšo, moram Vam vsaj potom Našega Doma poročati, katere so moje želje, kako delujejo drugod itd. Prosim, poročajte mi, kje čitajo Naš Dom vse.

V Mariboru sem bil na tečaju Prosv. zveze v dneh 18. in 19. januarja t. l. 50 navdušenih fantov se nas je zbralo ter smo s hvaležnostjo poslušali poučna predavanja naših voditeljev. Posebno je bilo prijetno na pozdravnem večeru v nedeljo zvečer v dvorani Prosvetne zveze. Lepim programatičnim govorom je sledila vesela pesem, ki se je razlegala iz fantovskih grl. Še veliko takšnih tečajev bi bilo treba. Z zadovoljstvom se smo v pondeljek popoldne razšli. — Tone.

Idealí so kras mladosti. Dva povsem nasprotna pojma, dva simbola ljudskega življenja predočujeta se nam v idealizmu in materializmu. Kaj razumevamo pod besedico ideal? Pravilno si tolmači-

mo označeno besedo, ako se zavedamo, da smo ljudje in da nismo prišli na svet samo za to, da jemo in pijemo, — marveč da mislimo o nečem višjem, ki nam zamore dati vsaj za trenutek duševne naslade, da mislimo o onem, kar bi moglo vsaki čas razvijati vse čistejšo človeško misel, da mislimo o idealu svojem, koji se bo pojavil iz globine duše in za katerim hočemo iti, da bomo videli višje nego oni, ki služijo materijalizmu. Materijalisti so ljudje, koji teže za telesnim uživanjem, da si pretvorijo življenje v slast in udobnosti — brez ozira na to, če vidiyo okrog sebe toliko bede. Naša sodobna slovenska kmetska mladina pa naj bi krenila na pot idealizma, ker samo s tem bo pomagala razširiti veliko misel ter odigrati svojo ulogo častno, da bodo tako lahko požela bodoča pokolenja dobre sadove njihovih prednikov. — C. M.

Fant iz Gorenjskega vam sporoča, da je bil tudi za časa trgatve v vinogradu. Ker pri nas na Gorenjskem nimamo trte, sem se požuril v Haloze. Pa se mi je prav dopadlo. Ljudstvo, čeravno dela in garga za vsakdanji kruh, je vendarle šegavo, veselo in dovtipno. Opazil sem tudi, da imajo veliko veselje do streljanja, toda žal, da lepe slovenske pesmi ni bilo čuti! Povem vam pa tudi nekaj prav na uho, kaj vam manjka: organizacije! Koliko sem videl gnoja, ki leži kar na prostem; tu bi se dalo z majhnim trudom doseči izboljšanje potom gnojničnih jam. Združeno se lahko kaj doseže. Se pa oglasite vi, Haložani, če sem morda preostro povedal! Še bolj me bo pa veselilo, če bom slišal, da ste se kaj zganili in da ste kaj ustanovili. — Gorenjski fant.

Zavarovanje kmetskega ljudstva.

Zavarovanje kmetskega ljudstva za slučaj starosti, onemoglosti in nezgod je eno naj sodobnejših in najbolj perečih vprašanj v socijalni politiki malodane vseh držav. Prav žalosten pojav je, da je kmetski stan tisti, ki je od vseh drugih stanov, dasi številčno najmočnejši, v tem oziru tako zelo na slabem. Sicer so se ponekod že lotili reševanja tega vprašanja in v češkoslovaški republici so se sprejeli zakoni, ki pomenijo, ko se bodo uresničili, najmodernejše zavarovanje vsega kmetskega ljudstva za slučaj starosti, onemoglosti in nezgod. Čisto odveč bi bilo, ko bi hotel kdo potrebo ter pomen takšnega zavarovanja šele dokazovati. Vendarle se zdi, da mora iti pred tem še nekaj drugega,

namreč ustanovitev Kmetijske zbornice, o čemer se je tudi razpravljalo na nedavnem občnem zboru Kmetijskih zvez v Ljubljani in v Mariboru. Najvnetejši zagovorniki tega zakonitega predstavništva našega kmetstva sta ravno omenjeni Kmetijski zvezi, ki združujeta v svojih vrstah na desetisoče slovenskih kmetov. Ne bi bila namreč uvedba takšnega socialnega zavarovanja kmetskega stanu samo od velike koristi za posameznike, ampak za vso javnost. Naj opozorimo samo na to, kako zelo bi bile naše kmetske občine razbremenjene v pogledu težkih bremen, ki jih imajo pri preskrbi ubogih. V smislu dosedanjih načrtov ter predlogov naj bi bili zavarovani vsi kmetje razen morda veleposesnikov, in pa vse osebe, ki so zaposlene pri kmetskem delu. Poleg prispevkov, ki bi jih morali plačevati posamezniki iz vrst kmetskega stanu, bi se morala zahtevati posebna pristojbina tudi še od tistih, ki na kmetov račun bogate. Kajti veliko je zlo, ki ga v današnji draginji prenaša naše ubožano kmetsko ljudstvo. Cel voz blaga mora bogve kako daleč pripeljati na trg, da pride do izkupička borih deset dinarjev. Veliko je nedostatkov v sodobni družbi in občutne so njih posledice. Toda kmetski stan je tisti, ki ga ruši in lomi teža razmer. V interesu kmetske mladine pa je, da se pri predlogu upoštevajo tudi želje naše kmetske mladine. Predvsem bi bilo na mestu, da se zavarovanje uvede tudi za kmetsko mladino in sicer z izpolnjenim 15. letom. Trdno smo prepričani, da bomo kmalu imeli svojo Kmetijsko zbornico. In prvo vprašanje, ki se bo moralo tedaj sprožiti z vso resnostjo in vztrajnostjo, je vprašanje čimprejšnjega zavarovanja kmetskega ljudstva. —k.

Od srca do srca.

Klic slovenski kmetski mladini! Mnogokrat čitamo o vzornih kmetskih državah kakor n. pr. o Danski, Holandiji, Švici itd. Čitamo in slišimo, kako je tam kmetijstvo vzorno in na visoki stopnji, kako je tam kmetski stan organiziran in krepko zastopan v vladi. Pri tem nam prihaja na misel vprašanje: kedaj bode pri nas tako? Predraga slovenska mladina! Tudi naš slovenski narod se more in se mora gospodarsko dvigniti; treba nam je le tiste volje, učenosti, vstrajnosti in požrtvovalnosti, s katero so se dvignili narodi naprednih dežel. Ti mladina dobiš enkrat v last to zemljo svojih očetov, ki je posvečena s krvjo naših pradedov, s solzami in znojem. Ka-

ko so naši predniki ljubili svoj dom in rodno grudo! Naj tudi v nas klije ljubezen do rodne grude, do naše mile domovine slovenske. Zavedaj se pa, predraga mladina, da se sedaj, ko si v cvetu svoje mladosti, moraš učiti in izobraževati; naj bi bil mladi slovenski rod dovolj izobražen in napreden v gospodarstvu, da bo mogel in znal z duhom časa korakati. Treba nam je torej strokovnega pouka, zakaj zmotna je misel, da se kmetu ni treba učiti. Kakor se mora obrtnik in sploh vsak učiti v svoji stroki, tako je potrebno to tudi kmetškemu stanu. Kmetijske šole nam ni mogoče vsem obiskovati; toda ne smemo zametovati prilike, kjer se nam nudi. To so kmetijski tečaj in kmetijske strokovne knjige. Potrebno je torej naši mladini, da se uči; treba pa je tudi, da je vsa kmetška mladina med seboj složna. V slogi je moč. Kar so dosegli drugi narodi, so dosegli, ker so bili med seboj složni. Sloge in več medsebojnega zaupanja je potrebno našemu slovenskemu narodu. Narod, kateri ni med seboj složen, nima bodočnosti. Tudi slovenski narod se bo mogel dvigniti gospodarsko in gmotno le, če bo dovolj složen. Z združenimi močmi pa se da marsikaj doseči. Zato, fantje, vsi v družtva, prosvetna in gospodarska. Zavedajmo se resnosti časa in položaja, v katerem živimo. Delajmo s skupnimi močmi za dvig in dobrobit slovenskega kmetškega stanu. Ali se zavedaš, mladina, da je bodočnost naroda v tvojih rokah? Ako boš složna med seboj in v slogi z združenimi močmi delala za narodovo boljšo bodočnost, tedaj bodo gotovo nastopili lepši in srečnejši časi. Naj bi bil naš mlajši rod izobražen, napreden; a obenem prepojen z ljubeznijo do kmetškega stanu, kmetškega dela in do svoje matere domovine slovenske! — Ivan Krajnc.

Kaj je najlepše! Ali ni bilo takrat v otroških dneh, ko smo še z otroško dušo gledali mami v jasno oko, iz katerega je žarela skrb, ljubezen in bojazen za tebe. Pa tistikrat, ko stopamo s šopkom prvič k sv. obhajilou. Vse se nam zdi novo, kakor da svetniki gledajo na nas; ustnice izgovarjajo molitev, oko pa roma po božjem domu k Jezusu in zavedamo se le, da greha ne smemo delati in še to, da smo se nad vse srečni, skoraj razposajeni vračali po poljih in logih na svoje domove. Toda ta nedolžni sen je že prešel in z neko resnobo smo sprejeli škofovo maziljenje v potr-

jenje v Kristusove vojake, in naslednje dni se že borimo na bojnem polju. Prvi v tovarni; in bogve če ob stroju ne ugaša božji glas. Drugi v tujini, če ga niso privabili z delom protiverske akcije in slednji se ubijš doma. Si li ostal zvest načelom sv. cerkve, ljubkemu spominu tvoje otroške molitve ob mami? In če si ostal, ali si se znašel pod praporoč križa, rešil prijatelja, ga otel od lažikulture? Si li šel od dragih, fant rožnih lic, s šopkom katoliških načel, na bojišče se vojevat za pravo verske prosvete in katoliške akcije. Pa če je katero, je gotovo to, če tudi najtežje, pa zato viteško, najpomembnejše, najbolj pristojno delo slovenskemu fantu. In to je najlepše. — Alojz Janžekovič.

Pod Bočem.

Kadar jaz umrl bom,
v hribe me nesite;
v hribih me med bukvami
v zemljo zakopljite.

Tja na križ ne rišite
keliha, ne štole;
da sam duhovnik bil,
razodevaj tole:

Blizu groba tihega
mi gorica rasti;
še najvišji Svečenik
jo imel je v časti.

Blizu groba mirnega
rasti mi pšenica,
izvolila jo je v dar
Mojstrova desnica.

Za pogrebom mojim vam
plakati ni treba:
plakala bo noč in dan
rosa izpod neba.

Nočem, da bi v moj se grob
žalne pesmi pele;
bukve bodo šumni spev
nad menoj šumele.

Šumne bukve te vedo,
kak sem šumo ljubil;
našel sem med bukvami,
kar sem v knjigah zgubil.

Blagor hribcem, ki žive
po zelenih hribih!
Zdrava naj jim teče kri
vedno v zdravih gibih!

ŠIROM KATOL. VESOLJSTVA

Hrvatska katoliška mladina se združuje v društvih, ki jih nazivajo križarska bratstva. Njih cilj je procvit naroda v duhu katoliške prepore. Ta križarska bratstva se nahajajo skoraj v vseh večjih hrvaških krajih ter imajo

svoje zelo lepo ter pestro urejevano glasilo »Križ«. Značilen je v tem oziru programatičen članek, ki ga prinaša omenjeno glasilo hrvatske katoliške mladine v svoji zadnji številki. Radi informacije bratski slovenski katoliški mladini o zdravem duhu, ki navdaja hrvatsko katoliško mladino, navajamo nekaj markantnih misli: »Križarski pokret je za vso našo narodno bodočnost nadvse važen pokret. Dasiravno je započel v majhnih početkih, ima vendar v sebi živo neodoljivo silo, da se v bodočnosti razvije v velik duševni pokret, ki mora biti predzidje vere, prosvete in narodnega napredka. Cerkev in narod zahtevata od Križarjev, da snujejo svoje organizacije po vseh krajih in da postanejo vsepovsod sejalci prave katoliške prosvete ter pravega preporeda. Križarji imajo tudi to vzvišeno nalogo, da gojijo iskreno in pravo pobožnost, ker je to vrhina vsakega popolnega človeka in popolnega mladeniča. Poleg tega pa ima v svojih načelih tudi apostolat, t. j. delo za razširjenje kraljestva božjega na zemlji. Križarji imajo zgodovinsko poslanstvo v hrvatskem narodu kot organizacija najboljša naše mladine, verne Bogu, Cerkvi in narodu!« Naj živi bratska katoliška hrvatska mladina s takšnimi načeli!

O katoliškem skavtskem pokretu. Skavti so organizacija mladcev, ki imajo v svojem programu izvajanje ljubezni do bližnjega. Je to izrazit krščanski program. Ni čuda, če se ta skavtski pokret širi zlasti med krščansko usmerjeno mladino, posebno po mestih, kjer mladina v smislu skavtskega programa tako zelo hrepeni po prirodi. Vsako leto se vrše v raznih zemljah velika taborenja v prirodi, ki traja po več tednov. Pred nedavnim so nekateri nemški skofje priporočali mladini, da se včlani v skavtskih organizacijah, ki imajo v svojem programu poudarek katoličanstva. Posebno razvit je ta katoliški skavtski pokret na Poljskem in v Franciji, kjer je že 750 skavtskih družin širom francoske države.

ZRNO DO ZRNA . . .

Klinika je zdravišče, v katerem se podaja praktičen pouk iz zdravilstva; klinika pa se imenuje tudi zavod, v katerem znameniti zdravniki zdravijo ter operirajo bolnike.

Ramazan je muslimanski praznik, v teku katerega jedo samo ponoči.

Mestic je človek, ki izhaja od staršev belega in indijanskega rodu.

Byron je najznamenitejši angleški pesnik. Rodil se je dne 22. januarja 1788 v Doverju, umrl pa je dne 19. aprila 1824 v Mesolongiju.

Faktura je račun za vsako odposlano blago. Ta izraz se rabi posebno v trgovskem svetu.

Prva kavarna v Evropi, kjer se je točila kava, se je otvorila v Londonu leta 1652, druga v Marseju leta 1671, tretja pa na Dunaju leta 1683.

Avstralija je glede rek najsiromašnejši del sveta. Skoraj polovica Avstralije je brez vode.

Samo o čebeli je v Nemčiji izšlo do sedaj 60.000 knjig.

Humor pomeni pravzaprav vlago; pozneje je dobila ta beseda pomen dobre volje in pa z duhovitimi domislicami zbujanja smeha.

Največ goved na svetu je v Argentini; na vsakega Argentinca pride povprečno šest goved.

IZ VSEH VETROV

Mesto na Oceanu. Francoski inženjer Leon Foenquinos je naredil načrt velikanškega mesta, ki naj bi plavalo na Oceanu med Evropo in Ameriko. Vse bi bilo narejeno iz jekla. Mesto bi služilo za postajo zrakoplovom in letalom, ki bi oskrbovali zračni promet med starim in novim svetom. Pa ne samo to! Tja bi zahajali vsi tisti, ki so potrebni miru in razvedrila. Na tem plavajočem otoku bi bila vedna pomlad. Mesto bi bilo opremljeno z vsemi ugodnostmi. Hoteli, gledališča, kinematografi in podobna zabavišča bi se kar vrstila drugo poleg drugega. Tam bi bilo tudi velikanško pristanišče za ladje. Sploh bi bilo to mesto pravi čudež moderne tehnike. Za oskrbo vseh naprav bo treba 10.000 družin. Prostora pa bo za 200.000 oseb. Mesto bo zasidrano ob zalivskem toku, ki je kot znano zelo topel. Grajenje bi stalo kakih 75 milijard lir. Inž. Foenquinos meni, da se bo denar dobro obrestoval in upa, da bo tako vsoto lahko zbral.

Najstarejša republika v Evropi je republika Andora v Pirenejskih gorah, ki delijo Francijo od Španije. Andora ali »Republika dolin«, kot je njen uradni naslov, pa ni le najstarejša, marveč tudi najbolj čudna izmed vseh republik

sveta. Nazivlje se republika, upravljata jo pa dva princa. Izmed majhnih evropskih držav je Andora največja, Meri okoli 500 štirijaških kilom., na njenem ozemlju biva okoli 500 svobodoljubnih gorjanov. Podobne majhne državne tvorbe v Evropi so kneževina Monaco s poldrugim štirijaškim kilometrom ozemlja in 22.000 prebivalci, republika San Marino v srednji Italiji z 61 štirijaškimi kilometri in 13.000 prebivalci, ter kneževina Liechtenstein (159 kv km, 11.000 ljudi).

Tanki v prihodnji vojni. Tanke, to je neke vrste oklopne avtomobile, ki se pomikajo na velikanskih verigah, so spravili Francozi že 2000 metrov visoko in z njimi bodo prekorčili skoro 3000 metrov visoke grebene. V tankih je prostora za več mož in za strojne puške. Že leta 1925 so Angleži vpeljali tanke za enega moža. Ti tanki vozijo s histrostjo navadnega avtomobila in strokovnjaki računajo, da bodo v nekaj letih dosegli hitrost 150 kilometrov na 1 uro. V prihodnji vojni se bo vojak kar v tanku peljal v nasproten tabor, če mu ne bo sovražnik podkuril prej s težko granato.

Umeten dež. Holandskemu učenjaku Veraaltu se je posrečilo narediti umeten dež. Vzel je v letalo 1500 kg ledu, ki mu je dal s pomočjo ogljenčeve kisline zelo nizko temperaturo, tako da ga je lahko zdobil v prah. V gotovi višini nad oblaki je spuščal iz letala ledeni prah, ki se je v toplih zračnih plasteh spremenil v dežne kapljice. Umeten dež je padal na daljavi 10 kilometrov. Ko se bodo poskusi izvajali na veliko, bo imelo poljedelstvo od tega brez dvojbe velik hasek.

Ögromen sadovnjak. V slavinskem rajonu na Kubanu urejajo ruski sovjeti sadovnjak, ki bo meril 23.000 ha. Poleg sadovnjaka zgrade veliko tovarno za konzerviranje sadja in delavsko naselbino.

Ura iz cvetk. V mestu Langenau v Šleziji so prišli na duhovito misel, kako bi v mesto, že itak znano letovišče, še privabili nove tujce. Dali so napraviti uro iz samih živih cvetk. Kaže prav pošteno. Ta je že četrta cvetoča ura na svetu.

Največji toplomer. Berlinski muzej ima 64 metrov visok stolp. Na tem stolpu je pritrjen električen toplomer, ki je 22 metrov visok. Koliko toplote je, že lahko razbereš na par sto metrov dalje.

Kmetijska kemija. Med najpomembnejše knjige praktične vsebine, kar jih je zadnji čas pri nas izšlo, smemo prištevati »Kmetijsko kemijo«, ki jo je napisal ing. agr. Ivo Zobec, profesor realne gimnazije, in ki je pravkar izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne in Ljubljani. Že v predgovoru nam pisatelj tolmači pomen svoje knjige: »Kemija je podlaga vsem panogam kmetijstva. Brez znanja osnov kemije je vsak resen napredek nemogoč. Dokler naš kmetovalec ne bo poznal pomena kalija, dušika, fosforja, apnika, beljakovin, tošč in ogljikovih hidratov, dokler vsaj v glavnih potezah ne bo razumel presnavljanja v zemlji, rastlinah in živalih, tako dolgo zastonj čakamo razmaha našega kmetijstva in s tem materialne in duhovne kulture našeega naroda; zakaj vse to je med seboj zvezano; da eno brez drugega ne more obstojati.« Ako hočemo, kakor pravimo, iz temelja izboljšati razmere, ako nam je resnično na napredku kmetijstva, potem je jasno, da potrebuje naš kmetovalec najprej strokovnega, to se pravi, znanstvenega temelja, na katerem more osnovati svoj načrt za izboljšanje produkcije. Ker pa je tak temelj poznanje kemije, je spet jasno, da si mora unni kmetovalec prisvojiti temeljito znanje tistih elementov kemije, ki pridejo zanj v poštev. Zato je bilo nujno potrebno, da smo dobili »Kmetijsko kemijo«, ki bo nudila kmetovalcu baš tisto znanje, ki mu je potrebno. Knjiga je razdeljena v anorgansko in organsko kemijo, kmetijsko kemično tehnologijo in agrikulturno kemijo. V anorganski kemiji se obravnavajo tiste osnovne kemije, ki tvorijo podlago za umevanje kmetijske znanosti; v kmetijski tehnologiji se podaja kratek pregled kmetijske industrije, agrikulturna kemija pa govori o najvažnejšem v kmetijstvu: o prehrani rastlin, živali in človeka. Torej ne le kot učna knjiga na kmetijskih šolah, ki je bila že nujno potrebna, marveč tudi kot prepotrben učni pripomoček za vsakega naprednega kmetovalca je naznačena knjiga ing. agr. Iva Zobca dragocen zaklad in je podjetnost Jugoslovanske knjigarne spet mogla zabeležiti z izdajo tega dela važen korak naprej, ki bo za naš splošni kulturni nivo imel veliko ceno. Knjiga je opremljena s 26 slikami in številnimi preglednicami. Naroča se v Cirilovi knjigarni v Mariboru.

Dajva tega zvitriga Angleža

Hop -
sredi nasa

Pobojtu, da vojo naučim streljati

Poglejtu v tole točko lomu mirtli

Lakole streljam jaz; poskusajtu

Divna stvar: torej požkustisu

Ena, dve, tri.

Hop!

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahтна vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebni količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnenega dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat